

השטח החקלאי ליד נתיבי אילון יהפוך לפארק קהילתי

פרויקט חדש של חוקרים מאוניברסיטת ת"א מעודד התפתחות צמחים וחיות בר בשטחים פתוחים

צפריר רינת 25.03.2011 07:43

בצמוד לעורק התחבורה העמוס ביותר של ישראל, נתיבי אילון, מתנהל בימים אלו פרויקט שבמסגרתו שוקם בהצלחה הטבע והוא עשוי לשמש דגם לשיקום שטחים באזורים עירוניים נוספים. בעתיד מתכוונים החוקרים להפוך אותו לפארק טבע קהילתי שיתקיים בתוך אזור שרובו מיועד לבנייה. בתוך השטחים החקלאיים של בית הספר הכפר הירוק שלא עובדו בשנים האחרונות, החליטו חוקרים מאוניברסיטת תל אביב לבצע פרויקט שבו יבחנו דרכים שונות לעודד התפתחות מחודשת של מגוון צמחי בר. כן תוקם בריכת חורף מלאכותית שתשמש תחליף לבריכות הטבעיות באזור שרבות מהן נפגעו כתוצאה מבנייה.

פרויקט המחקר, שהחל בשנה שעברה, מתבצע על ידי ליאב שלם מבית הספר ללימודי סביבה על שם פורטר באוניברסיטת תל אביב, בהנחייתם של שני חוקרים מהאוניברסיטה, ד"ר יובל ספיר ופרופ' אביטל גזית. כשהם נעזרים בתלמידי הכפר הירוק וברשות הטבע והגנים הקימו החוקרים בשנה שעברה בריכת חורף שהשנה כבר התמלאה במים. בשטחים שמסביב לבריכה הוסרה שכבת הקרקע העליונה, על מנת לסלק זרעים של צמחים שהשתלטו על השטח במהלך השנים והיו עלולים למנוע התפתחות של צמחי בר ממינים נוספים. "בעצם זירזנו בכך מהלך של התחדשות הצומח הטבעי", מסביר שלם. לאחר מכן החלו תלמידיהם מהכפר הירוק לזרוע צמחי בר ממגוון עשיר של מינים האופייני לאזור מישור החוף והשרון. יכולת בעלי החיים וצמחי הבר לשוב ממקומות שמהם נעלמו התבררה כמרשימה ביותר: "באירועי הגשם של החורף האחרון התמלאה בריכת החורף במים ומהר מאד החל להתפתח בה שפע של בעלי חיים", מספר שלם.

בימים אלו מלאה הבריכה במים ובסמוך לה כבר התפתח מגוון עשיר של צמחי בר בשלל צבעים. בהם תורמוס, צפורנית ובן חצב יקינתוני. בנוסף נשתלו גם עצים מכמה מינים, וכן אירוס הארגמן הייחודי לאזור מישור החוף.

חלק מהשטח מיועד לחלקות ניסוי שבהן בודקים החוקרים כיצד מגיבה הקרקע לטיפולים שונים שמבצעים בה. החוקרים עורכים מעקב מדוקדק אחר ההתרחשויות בתוך הבריכה. הם דוגמים אותה בעזרת רשתות לעתים קרובות וכבר מצאו בה שני מינים של דו-חיים, אילניות וקרפדות. הבריכה כבר נוצלה לסייע למין נדיר ביותר של סרטן הנקרא תריסן מגושם. סרטן זה נמצא לאחרונה בבריכה ליד ראש העין שהיתה בסכנת התייבשות, ומקום המקלט שנמצא עבורו היה הבריכה ליד נתיבי אילון. "המחקר שלנו נועד להראות למקבלי החלטות מה אפשר לעשות עם שטחים פתוחים הנמצאים גם בסמוך לאזורים עירוניים ואפילו צירי תחבורה מרכזיים", ציין שלם. הוא מנצל כעת את הכשרתו כאדריכל נוף כדי לתכנן את פארק הטבע הקהילתי שיקום בעתיד מסביב לבריכת החורף ובו יוכלו לבקר תושבי שכונות המגורים מסביב. על פי התכנון שלו יהיו במקום שבילי הליכה ונקודות מסתור לתצפית על בעלי חיים. חלק מבריכת החורף והשטח מסביב לה יישארו במכוון בלתי נגישים להולכי

רגל כדי לאפשר לטבע להתפתח ללא הפרעה, ורק גדר תפריד בינם ובין נתיבי אילון.

תלמידי בית הספר הכפר הירוק בבריכת החורף. בברכה נמצאו שני מינים של דו-חיים: אילניות וקרפדות